

Σχέδιο μαθήματος

Παραμύδια με δίδαγμα

«Τι είναι σωστό; – Διάκριση του καλού από το κακό και της αλήθειας από το ψέμα»

Εισαγωγή – Η παραβολή των δύο σπόρων (5 λεπτά)

Δύο μικροσκοπικοί σπόροι βρίσκονταν ο ένας δίπλα στον άλλο μέσα στο χώμα.

Ο πρώτος σπόρος είπε:

«Θέλω να μεγαλώσω! Θα απλώσω τις ρίζες μου βαθιά στη γη, θα τεντώσω τα φύλλα μου προς τον ήλιο και θα γίνω ένα δυνατό φυτό».

Ο δεύτερος σπόρος είπε:

«Κι αν κάνει κρύο; Κι αν με φάει κάτι; Κι αν δεν τα καταφέρω; Είναι πιο ασφαλές να μείνω θαμμένος».

Ο καιρός πέρασε. Ο πρώτος σπόρος μεγάλωσε και έγινε ένα όμορφο φυτό. Ο δεύτερος σπόρος έμεινε κάτω από το χώμα — ξεχασμένος.

Ερωτήσεις για συζήτηση:

- Ποιος σπόρος έκανε την καλύτερη επιλογή;
- Γιατί μερικές φορές είναι δύσκολο να κάνουμε το σωστό;

Μετάβαση:

«Όπως οι σπόροι, έτσι κι εμείς κάνουμε επιλογές κάθε μέρα — αν θα είμαστε ειλικρινείς, θαρραλέοι, καλοί ή αν θα κρυφτούμε από αυτό που είναι σωστό. Σήμερα θα μάθουμε πώς να αναγνωρίζουμε το καλό και την αλήθεια.»

1. Θέμα: Παραμύδια με δίδαγμα / «Τι είναι σωστό; – Διάκριση του καλού από το κακό και της αλήθειας από το ψέμα»

2. Τάξη: Γ' Δημοτικού

3. Τύπος μαθήματος: Μάθημα απόκτησης νέας γνώσης

4. Διάρκεια: 40 λεπτά

5. Βασικοί όροι: καλό, λάθος/κακό, αλήθεια, ψέμα

6. Παιδαγωγικές μέθοδοι: αφήγηση ιστορίας, παρουσίαση, συζήτηση, επίδειξη, διάλογος, ομαδική εργασία, αναστοχασμός

7. Μέσα: πίνακας ή διαδραστικός πίνακας, flipchart, μαρκαδόροι, φορητός/σταθερός υπολογιστής, πολυμέσα (οδόννη/προβολέας), παρουσιάσεις PPT, κάρτες, φύλλα εργασίας

8. Στόχοι:

Εκπαιδευτικοί στόχοι — Οι μαθητές θα μάθουν:

- ✓ Να αναγνωρίζουν και να ορίζουν τις έννοιες του καλού, του κακού, της αλήθειας και του ψέματος.
- ✓ Να κατανοούν τις συνέπειες της ειλικρινούς και της ανειλικρινούς συμπεριφοράς.
- ✓ Να εφαρμόζουν την ηθική κατανόηση σε οικείες καταστάσεις.

Διαπλαστικοί στόχοι — Οι μαθητές θα μάθουν:

- ✓ Να ενθαρρύνουν την καλοσύνη, την ειλικρίνεια και την ενσυναίσθηση.
- ✓ Να προάγουν την υπευθυνότητα και τον σεβασμό προς τους άλλους.
- ✓ Να υποστηρίζουν δετικές σχέσεις με τους συμμαθητές τους.
- ✓ Να αναπτύσσουν ηθικό συλλογισμό και αναστοχασμό.
- ✓ Να βελτιώνουν τη λήψη αποφάσεων και την αυτοέκφραση.
- ✓ Να καλλιεργούν κοινωνική επίγνωση και συναισθηματική κατανόηση.

9. Διαθεματικές συνδέσεις: Φιλοσοφία, Ηθική αγωγή, Ηθική

10. Ενδομαθησιακές συνδέσεις: με τα σχέδια μαθημάτων στις θεματικές: Εγώ και οι άλλοι, Εγώ και η κοινωνία, Υποστηρίζω τους άλλους.

11. Αναμενόμενα αποτελέσματα: Οι μαθητές αναμένεται να διακρίνουν απλές πράξεις καλού/κακού και αλήθειας/ψέματος και να αιτιολογούν τις επιλογές τους.

12. Προετοιμασία για τον/την εκπαιδευτικό: Μελέτη της θεωρητικής βάσης, λήψη των παρουσιάσεων και εκτύπωση των φύλλων εργασίας.

13. Δομή του μαθήματος

Βασικές έννοιες – Θεωρία

Τι είναι καλό;

- Καλό είναι οι πράξεις που βοηθούν, φροντίζουν, στηρίζουν και προστατεύουν.
- Περιλαμβάνει την καλοσύνη, το μοίρασμα, την ειλικρίνεια και τη βοήθεια προς τους άλλους.

Παραδείγματα:

- Να βοηθήσω κάποιον που του έπεσαν τα βιβλία.
- Να καλέσω ένα νέο παιδί να παίξει.
- Να πω «συγγνώμη» όταν έχω κάνει λάθος.

Τι είναι κακό;

- Κακό είναι να πληγώνουμε τους άλλους με πράξεις ή λόγια.
- Περιλαμβάνει τον εκφοβισμό, το ψέμα, την κλοπή, την κοροϊδία ή τη σκληρότητα.

Παραδείγματα:

- Να γελάω με κάποιον που είναι διαφορετικός.
- Να κρύβω κάτι που δεν είναι δικό μου.
- Να λέω άσχημα λόγια όταν θυμώνω.

Τι είναι αλήθεια;

- Αλήθεια είναι να λέμε αυτό που πραγματικά συνέβη.
- Ακόμη κι όταν είναι δύσκολο, η αλήθεια δείχνει θάρρος και σεβασμό.

Παραδείγματα:

- Να παραδέχομαι ένα λάθος.
- Να ενημερώνω έναν ενήλικα αν κάποιος αντιμετωπίζεται άδιστα.
- Να μην υπερβάλλω ούτε να επινοώ ιστορίες.

Τι είναι ψέμα;

- Ψέμα είναι όταν κρύβουμε ή επινοούμε κάτι σκόπιμα.
- Τα ψέματα μπορεί να φαίνονται μικρά, αλλά συχνά μεγαλώνουν και γίνονται σοβαρότερα προβλήματα.

Παραδείγματα:

- Να κατηγορώ κάποιον άλλο για κάτι που έκανα εγώ.
- Να προσποιούμαι ότι ολοκλήρωσα την εργασία μου ενώ δεν το έκανα.
- Να κρύβω την αλήθεια για να αποφύγω την τιμωρία.

14. Δομή, περιεχόμενο και χρονοδιάγραμμα

1. Εισαγωγή (15 λεπτά)

Δραστηριότητα εκπαιδευτικού:

- Ο/Η εκπαιδευτικός αφηγείται ή διαβάζει την ιστορία των δύο σπόρων, δέτει τις ερωτήσεις και προκαλεί συζήτηση (10 λεπτά).

- Εισάγει τις νέες πληροφορίες και τους όρους: τι είναι καλό, λάθος/κακό, αλήθεια, ψέμα, σύμφωνα με τις δοσμένες κατευθύνσεις (5 λεπτά).

Δραστηριότητα μαθητών:

- Συμμετοχή στον διάλογο, διατύπωση ερωτήσεων και ενεργητική ακρόαση.

Μέθοδοι και εργαλεία:

- Μέθοδοι: διάλογος, αφήγηση ιστορίας, συζήτηση.
- Εργαλεία: διαδραστικός πίνακας ή οθόνη/πολυμέσα, φορητός/σταθερός υπολογιστής, πίνακας, μαρκαδόρος.

2. Παιχνίδι – «Σκέφτομαι και σηκώνομαι» (6 λεπτά)

Οδηγίες:

- Ο/Η εκπαιδευτικός διαβάσει δυνατά μια σύντομη κατάσταση.
- Οι μαθητές σηκώνονται όρθιοι αν πιστεύουν ότι η πράξη είναι καλή ή αληθινή.
- Οι μαθητές μένουν καθιστοί αν πιστεύουν ότι η πράξη είναι κακή ή ψεύτικη.

Παραδείγματα:

1. Βοήθησα τον φίλο μου να καθαρίσει μετά το φαγητό.
2. Είπα ότι δεν ήμουν εγώ που έσπασα το παιχνίδι, παρόλο που ήμουν.
3. Μοιράστηκα το κολατσιό μου με κάποιον που είχε ξεχάσει το δικό του.
4. Κατηγόρησα τον/την αδελφό/ή μου για να μη μπλέξω.

Μετά από κάθε πρόταση, ρωτήστε σύντομα: «Γιατί σηκωθήκατε ή μείνατε καθιστοί; Τι θα κάνατε σε αυτή την κατάσταση;»

3. Παιχνίδι με κάρτες – Καλό ή Κακό / Αλήθεια ή Ψέμα (6 λεπτά)

Υλικά:

- Μπλε κάρτα = καλό / αλήθεια
- Κόκκινη κάρτα = κακό / ψέμα
- Οι κάρτες μπορούν να είναι χρωματιστά χαρτιά ή πλαστικοποιημένα σύμβολα.

Οδηγίες: Ο/Η εκπαιδευτικός διαβάσει μια κατάσταση και τα παιδιά σηκώνουν την κατάλληλη χρωματιστή κάρτα για να δείξουν την κρίση τους.

Παραδείγματα καταστάσεων:

- Επέστρεψα ένα πορτοφόλι που βρήκα στην αυλή.
- Εκρυσά ένα παιχνίδι που πήρα από το θρανίο κάποιου άλλου.
- Είπα ότι κάποιος με έσπρωξε, ενώ δεν το έκανε.

- Βοήθησα έναν συμμαθητή να τελειώσει μια εργασία.

Ερώτηση: «Τι πιστεύετε ότι συνέβη μετά; Πώς θα νιώδατε αν συνέβαινε σε εσάς;»

Δραστηριότητα εκπαιδευτικού:

- Θέτει ερωτήσεις για συζήτηση.
- Ενεργοποιεί τους μαθητές με ερεθίσματα.
- Απαντά σε ερωτήσεις και αποσαφηνίζει πληροφορίες.

Δραστηριότητα μαθητών:

- Συμμετοχή στο παιχνίδι και στη συζήτηση.
- Αναστοχασμός γύρω από τις ιδέες και τα συναισθήματά τους για το θέμα.

Μέθοδοι και εργαλεία:

- Μέθοδοι: παιχνίδι, συζήτηση, ενεργητική ακρόαση.
- Εργαλεία: κάρτες, πιθανή χρήση πίνακα/flipchart και μαρκαδόρου για καταγραφή ενδιαφερουσών ιδεών και προτάσεων.

4. Ατομικό φύλλο εργασίας (8 λεπτά)

Οι μαθητές συμπληρώνουν τα φύλλα εργασίας που αντιστοιχούν στο μάθημα.

15. Παραλλαγές:

Μία ή περισσότερες δραστηριότητες μπορούν να προσαρμοστούν, να αφαιρεθούν ή να συντομευθούν.

16. Πρόσδετες ιστορίες:

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε από τις προτεινόμενες πρόσδετες ιστορίες για παρόμοιες συζητήσεις με τους μαθητές.

Ο διψασμένος σκύλος (Ισλάμ)

Ενας καλός άνθρωπος περπατούσε σε έναν σκονισμένο δρόμο. Βρήκε ένα πηγάδι και ήπια νερό για να ξεδιψάσει. Έπειτα είδε έναν σκύλο κοντά του, εξαντλημένο από τη δίψα, να γλείφει το χώμα. Τον λυπήθηκε, γέμισε το παπούτσι του με νερό και πότισε το ζώο. Ο Αλλάχ αντάμειψε τη συμπόνια του και συγχώρησε τα λάθη του.

Δίδαγμα: Ακόμη και μικρές πράξεις καλοσύνης προς τους άλλους — ακόμη και προς τα ζώα — είναι καλές πράξεις που ανταμείβονται από τον Αλλάχ.

Πηγή: Βασισμένο σε χαντίθ του Sahih al-Bukhari, διασκευασμένο για παιδιά.

Το τυφλό αγόρι και η πινακίδα (ισλαμική παραβολή για την ειλικρίνεια και την οπτική γωνία)

Ένα τυφλό αγόρι καθόταν στον δρόμο με μια πινακίδα που έγραφε: «Είμαι τυφλός, παρακαλώ βοηθήστε με». Λίγοι άνθρωποι σταματούσαν. Ένας άνδρας άλλαξε την πινακίδα ώστε να γράφει: «Σήμερα είναι μια όμορφη μέρα, αλλά εγώ δεν μπορώ να τη δω». Αμέσως περισσότεροι άνθρωποι πρόσφεραν χρήματα. Και οι δύο φράσεις ήταν αληθινές. Η δεύτερη, όμως, έδειχνε στους άλλους πόσο τυχεροί ήταν που έβλεπαν — και ένιωσαν περισσότερη ευγνωμοσύνη και γενναιοδωρία.

Δίδαγμα: Η αλήθεια μπορεί να ειπωθεί με διαφορετικούς τρόπους. Ένα αληθινό μήνυμα, ειπωμένο με φροντίδα, μπορεί να φέρει περισσότερο καλό.

Πηγή: Ισλαμική παραβολή για την ειλικρίνεια και την ευγνωμοσύνη.

Οι τυφλοί και ο ελέφαντας (ινδουιστική/βουδιστική παραβολή)

Εξι τυφλοί άνδρες συνάντησαν έναν ελέφαντα. Ο ένας άγγιξε το πλευρό του και είπε: «Ο ελέφαντας είναι σαν τοίχος». Άλλος άγγιξε το πόδι και είπε: «Όχι! Είναι σαν δέντρο». Ένας τρίτος άγγιξε την προβοσκίδα και είπε: «Είναι σαν φίδι». Άρχισαν να διαφωνούν έντονα, ο καθένας βέβαιος ότι οι άλλοι έλεγαν ψέματα ή έκαναν λάθος. Αργότερα κατάλαβαν ότι ο καθένας είχε αγγίξει μόνο ένα μέρος και ότι ολόκληρος ο ελέφαντας ήταν μεγαλύτερος από κάθε μεμονωμένο κομμάτι.

Δίδαγμα: Ο καθένας μπορεί να βλέπει ένα μέρος της αλήθειας. Όταν όμως διαφωνούμε σαν να γνωρίζουμε τα πάντα, προκαλείται σύγχυση. Πρέπει να ακούμε και να κατανοούμε πριν κρίνουμε.

Πηγή: Αρχαία παραβολή από ινδουιστικές, τζαϊνιστικές και βουδιστικές παραδόσεις.

Ένα ινδουιστικού ύφους μάθημα για την ειλικρίνεια: Ο βασιλιάς και οι τρεις υπουργοί

Ένας βασιλιάς έδωσε σε καθέναν από τους τρεις υπουργούς του μια σακούλα και τους ζήτησε να τη γεμίσουν με φρούτα. Ο πρώτος τη γέμισε με καλά φρούτα. Ο δεύτερος έβαλε μαζί καλά και σάπια φρούτα. Ο τρίτος προσποιήθηκε ότι υπάκουσε — η σακούλα του είχε χρώμα και φύλλα. Ο βασιλιάς έκλεισε τον καθένα στη φυλακή και τους άφησε να φάνε μόνο ό,τι είχαν στη σακούλα τους. Ο πρώτος έφαγε καλά. Ο δεύτερος υπέφερε από τα μισά σάπια φρούτα. Ο τρίτος δεν είχε τροφή, μόνο χρώμα, και πείνασε.

Δίδαγμα: Η ειλικρίνεια στην εργασία μας φέρνει καλά αποτελέσματα. Τα ψέματα, ακόμη και τα μικρά, επιστρέφουν και μας βλάπτουν.

Πηγή: Ισλαμικού ύφους λαϊκή ιστορία που διδάσκει την αλήθεια.